

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
імені адмірала Макарова

АКТУАЛЬНІ ВЕКТОРИ ВІДНОВЛЮВАЛЬНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Наукові економічні читання
присвячені пам'яті першого декана Інженерно-економічного факультету
професора В. Ч. Лі

МАТЕРІАЛИ
КОНФЕРЕНЦІЇ

МИКОЛАЇВ – 2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
імені адмірала Макарова
UNIVERSITY OF EASTERN FINLAND
ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ МОН УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПРОБЛЕМ РИНКУ ТА ЕКОНОМІКО-ЕКОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ НАНУ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
АКАДЕМІЯ ЕКОНОМІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
СПІЛКА ЕКОНОМІСТІВ УКРАЇНИ
МІЖНАРОДНА АКАДЕМІЯ МОРСЬКИХ НАУК, ТЕХНОЛОГІЙ ТА ІННОВАЦІЙ
НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ З ЦІННИХ ПАПЕРІВ ТА ФОНДОВОГО РИНКУ
ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВА ПАЛАТА УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ФОНД ПІДТРИМКИ ПІДПРИЄМНИЦТВА

АКТУАЛЬНІ ВЕКТОРИ ВІДНОВЛЮВАЛЬНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Наукові економічні читання
присвячені пам'яті першого декана
Інженерно-економічного факультету НУК
професора В.Ч. Лі

30 листопада - 01 грудня 2023 року

Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
Факультет економіки моря
Кафедра менеджменту
пр. Центральний, 3

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
Том 1

МИКОЛАЇВ – 2023

УДК 33:65

ОРГАНІЗАТОРИ:

*Міністерство освіти і науки України
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
University of Eastern Finland
Інститут модернізації змісту освіти МОН України
Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України
Західноукраїнський національний університет
Академія економічних наук України
Спілка економістів України
Міжнародна академія морських наук, технологій та інновацій
Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку
Торгово-промислова палата України
Миколаївський обласний фонд підтримки підприємництва*

***Матеріали публікуються за оригіналами, наданими авторами.
Претензії до організаторів не приймаються.***

*Відповідальний за випуск:
Волосяк Марина Валеріївна*

Актуальні вектори відновлювальної трансформації економіки України:
Збірник матеріалів наукових економічних читань. Миколаїв: НУК, 2023. Том 1.
376 с.

У збірнику подані найцікавіші та найактуальніші матеріали з поданих на наукові економічні читання «Актуальні вектори відновлювальної трансформації економіки України».

Висвітлено актуальні проблеми управління соціально-економічними формаціями; розглянуто напрями, важелі та цифрові рішення економіки війни та повоєнної реконструкції економіки України; обговорено напрями економічної політики України в забезпеченні відновлення та збалансованого розвитку економіки. Визначені проблемні та дискусійні питання обліку, аналізу, аудиту та оподаткування в умовах відновлення економіки України; виявлені фінансові аспекти повоєнного відновлення і трансформації економіки України.

Збірник може бути корисним для науковців, державних службовців, підприємців, професорсько-викладацького складу вищих навчальних закладів, аспірантів та студентів.

© Видавництво НУК, 2023
© Національний університет
кораблебудування, 2023

*Наукові економічні читання
присвячені пам'яті першого декана
Інженерно-економічного факультету НУК
доктора економічних наук, професора Василя Чангіровича Лі*

Лі Василь Чангірович
(1937-2003)

*Доктор економічних наук, професор
Декан Інженерно-економічного факультету (1991-1996)*

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Голова:

Вячеслав Івата, к.е.н., доцент, в.о. декана Факультету економіки моря НУК (UA)

Вчений секретар:

Марина Волосюк, к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту (UA)

Члени оргкомітету:

Ігор Сіренко, к.е.н., доцент, завідувач кафедри менеджменту (UA)

Ірина Крамаренко, д.е.н., професор, професор кафедри менеджменту (UA)

Микола Фатєєв, к.т.н., доцент, професор кафедри менеджменту (UA)

Наталія Гришина, к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту (UA)

Ірина Запорожець, к.т.н., доцент, доцент кафедри менеджменту (UA)

Олена Іщенко, к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту (UA)

Сергій Сергійчук, к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту (UA)

Наталія Тубальцева, к.е.н., доцент кафедри менеджменту (UA)

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ВЕКТОРИ ВІДНОВЛЮВАЛЬНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Матеріали наукових економічних читань,
присвячених пам'яті першого декана Інженерно-економічного факультету НУК
професора В. Ч. Лі

30 листопада - 01 грудня 2023 року

За редакцією авторів

Відповідальні за випуск: І. В. Сіренко, М. В. Волосюк
Комп'ютерне верстання: І. В. Сіренко

Підписано до друку 29.11.2023

СЕКЦІЯ 2. ЕКОНОМІКА ВІЙНИ ТА ПОВОЄННА РЕКОНСТРУКЦІЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ: НАПРЯМИ, ВАЖЕЛІ ТА ЦИФРОВІ РІШЕННЯ.....	150
Коваленко Марина.....	150
ЕКОНОМІКА ВОЄННОЇ УКРАЇНИ: АНАЛІЗ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	
Корнієнко Оксана	154
МЕТОДИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ АНАЛІЗУ РІВНЯ ЦИФРОВОЇ ЗРІЛОСТІ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	
Ломоносов Анатолій, Ломоносова Оксана	157
СПЕЦИФІЧНІ РИСИ МОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ОСОБЛИВОГО ВИДУ ТРУДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	
Ломоносов Дмитро, Година Олексій	161
ТЕХНОЛОГІЧНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ	
Надточій Ірина, Огорь Ганна.....	164
ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ ХМАРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ СУБ'ЄКТАМИ ГОСПОДАРЮВАННЯ В ПРОЦЕСІ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ	
Павлюк Тетяна	168
МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ БІРЖОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ ІНВЕСТИВАННЯ ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ	
Хацер Максим.....	171
ТРАНСФОРМАЦІЯ ПРОЦЕСІВ УПРАВЛІННЯ РЕСУРСАМИ НА МІКРОРІВНІ ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ У МЕЖАХ ВОЄННОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	
Хацер Максим, Марковська Софія	174
ШЛЯХИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ВИДАВНИЧОЇ ГАЛУЗІ В УМОВАХ ВОЄННОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	
Гусева-Божаткіна Вікторія, Гаджилов Богдан	177
ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У РОЗВИТКУ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ	
Hatsura Yaroslav	181
IMPLEMENTATION OF 3D PRINTING TECHNOLOGY IN UKRAINE RECONSTRUCTION	

Бачула Валерія	185
ПОВОЄННЕ ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ ТА ЦИФРОВІ РІШЕННЯ	
Воротинцев Максим	187
ТРАНСФОРМАЦІЯ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ РИТЕЙЛИНГОВИХ ПІДПРИЄМСТВ	
Гацура Ярослав, Парсяк Володимир	190
ВИКОРИСТАННЯ ДОСЯГНЕНЬ ЧЕТВЕРТОЇ ПРОМИСЛОВОЇ РЕВОЛЮЦІЇ В МАРИКУЛЬТУРНОМУ ПІДПРИЄМНИЦТВІ	
Гено Денис	193
ГЕНЕРАТИВНИЙ ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ: ТРАНСФОРМАЦІЯ РИНКУ ПРАЦІ ТА ПІДНЕСЕННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ В ЕПОХУ ІННОВАЦІЙ	
Енгель Андрій	197
ПОСТВОЄННА ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ: ЦИФРОВІ ІНІЦІАТИВИ ТА ЇХНЯ РОЛЬ	
Єленчук Анастасія	200
НАПРЯМИ ТА ВАЖЕЛІ ПОВОЄННОЇ РЕКОНСТРУКЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ДОСВІДУ КРАЇН, ЩО ЗАЗНАЛИ ВІЙСЬКОВИХ КОНФЛІКТІВ	
Коба Максим	206
МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ	
Лазаренко Влада	209
ЦИФРОВІ РІШЕННЯ У ПОВОЄННІЙ ВІДБУДОВІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	
Параскун Алла	212
ВІТЧИЗНЯНИЙ АУТСОРСИНГ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ТА СВІТОВИХ РЕЙТИНГАХ	
Прокопів Юлія	217
SWOT-АНАЛІЗ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА В ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД	
Стаценко Анна, Погорелова Олена	220
ПЕРЕБУДОВА СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ВІЙНИ	

Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH за фінансування Уряду Німеччини, 2022.
28 с.

DIGITAL SOLUTIONS IN THE POST-WAR RECONSTRUCTION OF THE NATIONAL ECONOMY OF UKRAINE

Vlada Lazarenko

Admiral Makarov National University of Shipbuilding, Mykolaiv, Ukraine

Summary: *The Russian invasion of Ukraine is a global crisis that has affected millions of people. In addition, it is a major economic shock of uncertain duration and scope. The goal of the country's recovery after the war and further integration of the Ukrainian economy into the European space is the implementation of a large-scale recovery program. Local wars and conflicts significantly harm the economy. As a result, affected countries need years, or even decades, to fully recover. The complete or partial destruction of critical infrastructure, social and economic structures disrupts the economic process, causing the loss of jobs, especially skilled workers, as well as income and investment. The post-war stage of reconstruction of all structures and institutions of Ukraine will necessarily be characterized by the search for new ways of developing stabilization measures aimed at accelerating economic development in connection with the significant destruction of the industrial and social infrastructure.*

Keywords: *post-war recovery, digital economy, post-war Ukraine, information technology, digital infrastructure, cyber security.*

УДК 338.1

ВІТЧИЗНЯНИЙ АУТСОРСИНГ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ТА СВІТОВИХ РЕЙТИНГАХ

Алла Параскун

магістрант кафедри інтелектуальної цифрової економіки
allaparaskun@gmail.com

Науковий керівник: Оксана Корнієнко

кандидат економічних наук, доцент кафедри інтелектуальної цифрової
економіки Національного університету кораблебудування імені адмірала
Макарова, м. Миколаїв, Україна
kornienko.oksana@nuos.gmail.com

Анотація: *Тези присвячено дослідженню стану аутсорсингу України в умовах війни. Визначено вплив воєнного стану на економіку та ризики, що впливають на подальший розвиток аутсорсингу. Розглянуто територію релокації спеціалістів з IT-аутсорсингу в межах країни. Досліджене місце IT-галузі України в світових рейтингах аутсорсингової привабливості.*

Ключові слова: *аутсорсинг, IT-спеціалісти, релокація, DOU, IT-аутсорсинг, Global Services Location Index, Daxx.*

В епоху швидкого розвитку технологій і тенденцій, що постійно змінюються, такі бізнес-послуги, як інформаційні технології, аутсорсинг бізнес-процесів і інжиніринг, все частіше надаються за кордон, оскільки компанії прагнуть знизити свої витрати, масштабувати свою діяльність і стати ефективнішими за допомогою доступу до глобальної бази інновацій.

Українські ІТ-компанії будували на 2022 рік вельми широкі та оптимістичні плани. Власники бізнесів очікували, що розвиток індустрії буде пришвидшуватись. Але, ситуацію змінило повномасштабне вторгнення. Війна, яку країна-агресор розпочала в Україні, зруйнувала як довготривалі, так і короткострокові плани більшості українських підприємців.

Війна має колосальний вплив - як на кожного окремого спеціаліста, так і на економіку країн – гіганти бізнесу вже відчувають вплив війни через те, що працюють з спеціалістами таких країн. Клієнтів турбує аутсорсинг в Україні в умовах війни. Вони не впевнені, чи зможе постачальник виконати роботу, чи мобілізують членів команди, чи не влучить в офіс ракета. Очевидно, що повномасштабне вторгнення росії різко підвищило ризики.

За підсумками аналітичних даних DOU [1], через російське вторгнення, в перші місяці війни, понад 60% айтивців були змушені залишити свої домівки та переїхати в безпечніші місця. Майже половина ІТ-спеціалістів (46%) релокувались до більш безпечних регіонів України, ще 14%, переважно жінки, виїхали за кордон.

Найчастіше ІТ-спеціалісти переїжджають у Київ. Єдине місто, до якого їдуть кияни – Львів. Найактивніше до Києва переміщуються представники сусідніх областей: Чернігівської (69% тих, хто обрав ІТ), Черкаської (57%), Житомирської (57%), Полтавської (48%), а також Рівненської та Кіровоградської (по 47%). Також, до Києва вже переїхало багато мешканців з окупованих територій (які зараз живуть і працюють на підконтрольній Україні території): АРК (65%), Донецької (52%), Луганської (43%) областей (рис. 1).

Із західної частини країни їдуть не до Києва, а до Львова: з Тернопільської області (36% ІТ-спеціалістів), Івано-Франківської (29%), Закарпатської (27%), Волинської (21%), Рівненської (20%), Хмельницької (19%).

Відповідно до опитувань асоціації ІТ Ukraine [2], в перші дні війни майже 2% ІТ-спеціалістів галузі, які мали військовий досвід, долучились до лав Збройних Сил України. Наразі у близько 70% компаній спеціалісти служать у ЗСУ. З них у 43% компаній кількість фахівців у ЗСУ складає до 5%. Ще у 25% компаній служить від 5 до 15% фахівців. Крім того, виникають певні проблеми найму ІТ-аутсорсерів у воєнний період: 62% пов'язано з небажанням кандидатів змінювати роботу в часи економічної нестабільності; 49% – з неготовністю замовника активно наймати фахівців в Україні; 33% – з підвищенням очікувань щодо заробітної платні у кандидатів; 32% – недостатньою кількістю досвідчених кандидатів.

Як зазначають дослідники DOU, наразі клієнти не так активно розміщують нові проєкти в Україні через безпекові ризики. Місцями ще триває релокація та

легалізація спеціалістів за кордоном. Саме такі фактори призвели до зменшення кількості фахівців у аутсорсингових компаніях України станом на перше півріччя 2023 року на 6100. Спеціалісти також зауважують, що бронювання, могло б переконати клієнтів заходити на ринки України, та поки що результати невтішні: і відсоток заброньованих спеціалістів у сфері IT-аутсорсингу складає лише близько 1,4%.

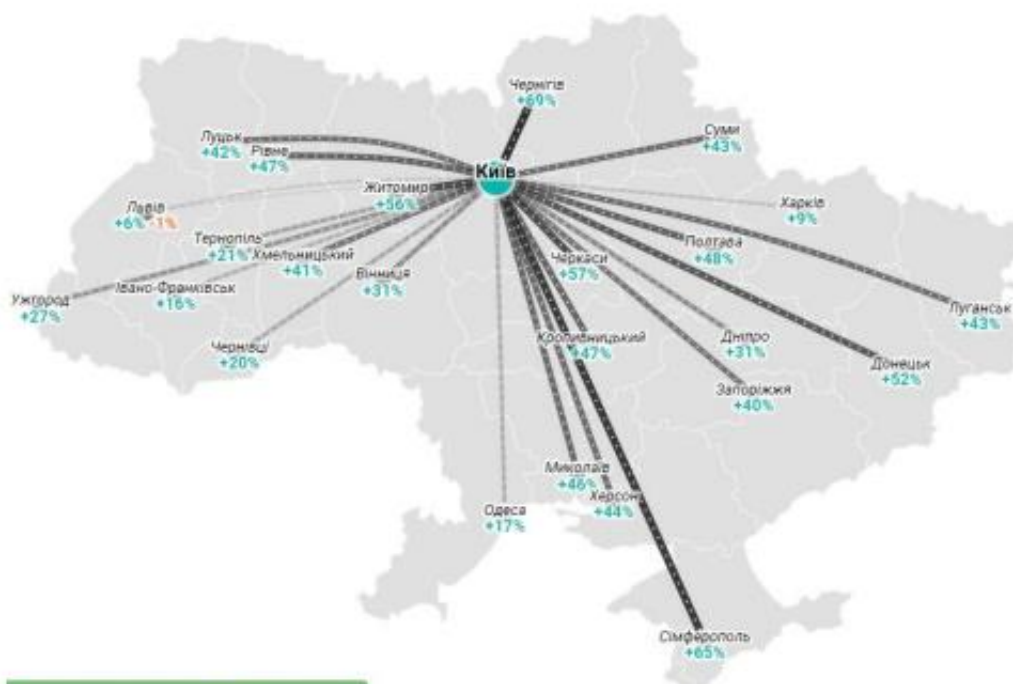

Рисунок 1 – Мапа переміщення спеціалістів IT-аутсорсингу до Києва

За даними деяких видань, Захід може допомогти Україні, продовживши давати роботу IT-спеціалістам. Тож, ця війна має шанси стати першою в історії, коли співпраця з країною в режимі війни прирівнюватиметься до надання гуманітарної допомоги. При цьому, важливим є факт, що за даними опитувань, 81,5% компаній, що релокувалися за кордон, планують своє повернення в Україну після припинення бойових дій.

Інтеграція України в ЄС, використання передового іноземного досвіду сприятиме прискоренню технологічної модернізації, забезпеченню доступу до новітніх технологій, підвищенню якості послуг та залученню нових форм фінансування. За даними звіту нідерландської компанії Daxx [2], Східна Європа є одним з найбільших регіонів постачальником послуг з розробки програмного забезпечення. Також у звіті зазначили, що Україна зайняла перше місце серед країн Східної Європи за привабливістю для IT-аутсорсингу. Як повідомляє Daxx, в Україні проживає понад 155 тисяч програмістів (рис. 2).

Україна більш експортоорієнтована на аутсорсинг ІТ-фахівців і переважно постачає свої послуги до США, Євросоюзу та Ізраїлю. Щоб оцінити та порівняти потенційний рейтинг, щорічний Global Services Location Index [4] оцінює 78 країн на основі 52 показників, за чотирма параметрами: фінансова привабливість, кваліфікація та доступність персоналу, бізнес-середовище, цифровий резонанс або резонанс у цифровій сфері. Згідно рейтингу GSLI-2023 Індія, Китай і Малайзія продовжують займати лідируючі позиції завдяки своїм вагомим перевагам у витратах, великому резерву спеціалістів і їх високим навичкам. Бангладеш, Шрі-Ланка та росія навпаки, зазнали значного зниження рейтингів.

Рисунок 2 – Ключові факти про темпи розвитку офшорів у країнах Східної Європи

Україна займає 42 позицію з 2021 року з наступним розподілом балів: фінансова привабливість – 2,88 бали, навички та доступність персоналу – 0,63 бали; ділове середовище – 1,1 бали; резонанс у цифровій сфері – 0,44 бали (рис 3.)

Велика кількість ІТ-фахівців та висока якість ІТ-освіти робить Україну одним із найперспективніших напрямків для аутсорсингу програмного забезпечення у світі. Понад 110 компаній, включаючи Google, Samsung, Snap та інші, відкрили центри розробки в Україні. Більше 85% українських розробників володіють англійською мовою середнього або вищого рівня, що дозволяє країні бути орієнтованою на закордонні ринки. Україна знаходиться у часовому поясі GMT + 3, а отже, робочий час тут частково збігається з робочими годинами як Великобританії, так і США, що теж позитивно впливає на її положення на ринку аутсорсингу [5].

Навіть в умовах воєнного стану аутсорсинг в Україні наразі займає важливі позиції у покращенні та розвитку загальної економічної ситуації. Дану сферу варто розглянути, як таку, яка має значний потенціал та перспективи. Уже сьогодні розвиток ІТ-аутсорсингу в Україні дозволяє досягти позитивних

макроекономічних ефектів, та допомагають економіці країни триматись на плаву. У перспективі саме ці ефекти будуть здатні обумовити структурні перетворення, які і формуватимуть нові тенденції в розвитку української економіки.

GSLI1-25

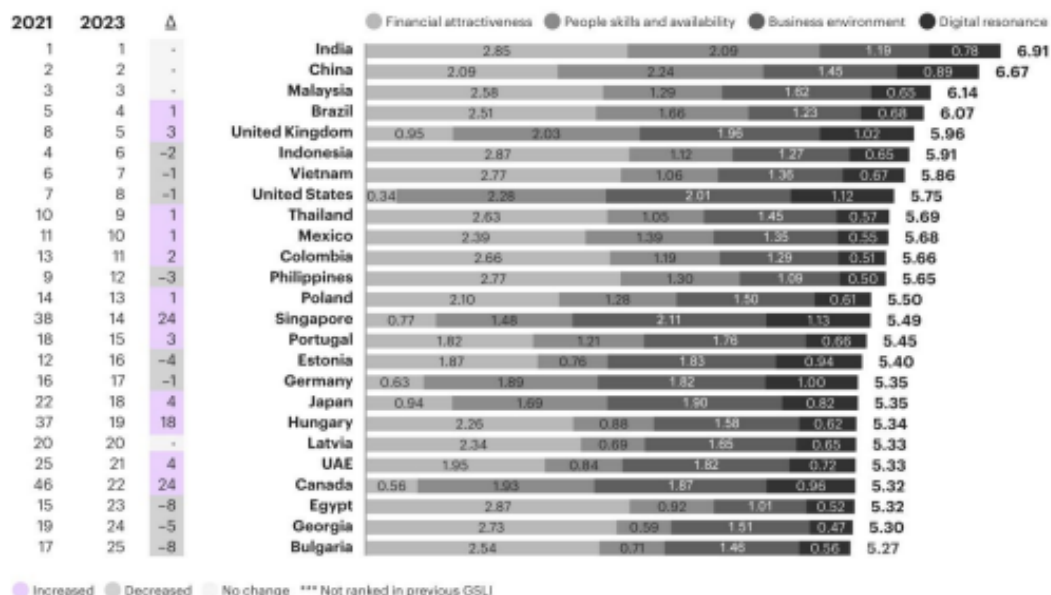

Рисунок 3 – Рейтинг аутсорсингової привабливості країн Global Services Location Index 2023

Література

1. Бабак Анатолій URL: <https://dou.ua/forums/topic/36059/>.
2. URL: <https://itukraine.org.ua/how-the-it-industry-is-contributing-to-ukraines-victory.html>.
3. Супрун С. Д., Хачатрян В. В. Аутсорсинг у міжнародній діяльності підприємств: позитивні та негативні аспекти. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/3_ukr/50.pdf.
4. Shkurdoda A. Talent Sourcing in Eastern Europe: 5-Step Hiring Strategy, URL: <https://www.griddynamics.com/global-team-blog/talent-sourcing-eastern-europe>.
5. Sethi Arjun A. etc. Regenerative talent pools. The 2023 Kearney Global Services Location Index. URL: <https://www.kenarney.com/service/digital/gsl/2023-full-report>

DOMESTIC OUTSOURCING UNDER THE CONDITIONS OF MARITAL STATE IN GLOBAL RATING SYSTEMS

Alla Paraskun

Admiral Makarov National University of Shipbuilding

Abstract: *Theses are devoted to the study of the state of outsourcing in Ukraine during the war. The influence of the state of war on the economy and the risks affecting the further development of outsourcing are determined. The territory of relocation of IT outsourcing specialists within the country was considered. Theses are devoted to the study of Ukraine's place in the world rankings of outsourcing attractiveness.*